

Sygn. akt V KK 268/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Siuchniński

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Justyna Kryńska - Szufnara

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Małgorzaty Kozłowskiej,

w sprawie **J. D.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 20 października 2022 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie

z dnia 2 listopada 2020 r., sygn. akt V Ka 393/20

zmieniającego wyrok łączny Sądu Rejonowego w Koszalinie

z dnia 17 czerwca 2020 r., sygn. akt II K 878/19,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Koszalinie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Koszalinie II Wydział Kamy, w sprawie o sygn. akt II K 878/19, po rozpoznaniu sprawy J. D. skazanego prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu z dnia 21 października 2016 roku, w sprawie o sygn. akt V K 650/16, za przestępstwo z art. 284 § 2 kk (popołnione w okresie od 11 do 16 marca 2016 r. – uwaga SN) na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, za ciąg przestępstw z art. 91 § 1 kk w zw. z art. 270 § 1 kk na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, które to kary połączone i wymierzono karę łączną 10 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczono obowiązek naprawienia szkody i o kosztach postępowania;
2. Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Fabrycznej a we Wrocławiu z dnia 19 października 2016 roku, w sprawie o sygn. akt XII K 400/16, za przestępstwo z art. 284 § 2 kk na karę 8 miesięcy pozbawiania wolności, orzeczono obowiązek naprawienia szkody, o dowodach rzeczowych i o kosztach postępowania;
3. Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu z dnia 22 lipca 2016 roku, w sprawie o sygn. akt II K 434/16, za ciąg przestępstw z art. 91 § 1 kk w zw. z art. 284 § 2 kk na karę roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności, za ciąg przestępstw z art. 91 § 1 kk w zw. z art. 278 § 1 kk na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, za ciąg przestępstw z art. 91 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk na karę roku pozbawienia wolności, które to kary połączone i wymierzono karę łączną 3 lat pozbawienia wolności, (przy czym spośród 23 w ten sposób przypisanych skazanemu przestępstw cztery z nich było popołnionych przed dniem 1 lipca 2015 r.- uwaga SN). Na poczet orzeczonej kary zaliczono skazanemu okres zatrzymania i tymczasowego aresztowania od 21 marca 2016 roku godz. 16:30 do 22 lipca 2016 roku, orzeczono obowiązek naprawienia szkody, w przedmiocie dowodów rzeczowych i o kosztach postępowania;
4. Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 9 listopada 2016 roku, w sprawie o sygn. akt II K 430/16, za przestępstwo z art. 286 § 1 kk (popołnione w dniu 11

września 2015 r. – uwaga SN) na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczono obowiązek naprawienia szkody i o kosztach postępowania;

5. Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu z dnia 21 października 2016 roku, w sprawie o sygn. akt V K 558/16, za przestępstwo z art. 286 § 1 kk (popelnione w dniu 22 sierpnia 2015 r. – uwaga SN) na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczono o kosztach postępowania;

1. Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Krzyków we Wrocławiu z dnia 23 stycznia 2017 roku, w sprawie o sygn. akt II K 436/16, za przestępstwo z art. 284 § 2 kk na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 284 § 2 kk na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 284 § 2 kk w z. z art. 12 kk na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 284 § 2 kk na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, które to kary połączono i wymierzono karę łączną roku pozbawienia wolności, orzeczono obowiązek naprawienia szkody i o kosztach postępowania (przy czym 3 czyny było popelnionych przed dniem 1 lipca 2015 r., a jeden 11 sierpnia 2015 r. – uwaga SN);

1. Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu z dnia 16 stycznia 2017 roku, w sprawie o sygn. akt V K 1129/16, za przestępstwo z art. 284 § 2 kk (popelnione w dniu 7 maja 2015 r.- uwaga SN) na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczono obowiązek naprawienia szkody i o kosztach postępowania;

2. Sądu Rejonowego w Kępnie z dnia 23 maja 2016 roku, w sprawie o sygn. akt II K 114/16, za czyn z art. 286 § 1 kk na karę roku pozbawienia wolności i karę grzywny na podstawie art. 33 § 2 k.k. w wysokości 100 stawek dziennych po 10 zł każda, za czyn z art. 286 § 2 kk na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności orzeczono obowiązek naprawienia szkody i nawiązkę oraz o kosztach sądowych i karę grzywny na podstawie art. 33 §2 k.k. w wysokości 80 stawek dziennych po 10 zł każda, które to kary połączono i wymierzono karę łączną roku pozbawienia wolności i karę łączną grzywny w wysokości 120 stawek dziennych po 10 zł każda, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 3 lat, orzeczono dodatkowe obowiązki i o kosztach postępowania; przy czym postanowieniem Sądu

Rejonowego dla Wrocławia Śródmieścia we Wrocławiu z dnia 5 kwietnia 2017 roku zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszanej w sprawie IIK 114/16. (Czyny te zostały popełnione w dniu 30 lipca 2015 r. oraz 3 lutego 2016 r. – uwaga SN);

1. Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu z dnia 13 września 2016 roku, w sprawie o sygn. akt II K 703/16, za przestępstwo z art. 284 § 2 kk na karę roku ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym, orzeczono obowiązek naprawienia szkody i o kosztach postępowania; przy czym postanowieniem Sądu Rejonowego dla Wrocławia Śródmieścia we Wrocławiu z dnia 5 kwietnia 2017 roku w sprawie II Ko 193/17 zamieniono orzeczoną karę ograniczenia wolności w sprawie IIK 703/16 na zastępczą karę 6 miesięcy pozbawienia wolności (przestępstwo to zostało popełnione w dniach od 9 do 12 grudnia 2015 r.- uwaga SN) ;

2. Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu z dnia 31 marca 2017 roku, w sprawie o sygn. akt V K 778/16, za przestępstwo z art. 286 § 1 kk na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 278 § 1 kk w zw. z art. 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 kk na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 286 § 1 kk na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 278 § 1 kk w zw. z art. 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 kk na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 286 § 1 kk na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 278 § 1 kk na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 286 § 1 kk na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 278 § 1 kk na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 286 § 1 kk na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 286 § 1 kk na karę roku pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 278 § 1 kk na karę roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 12 kk na karę roku pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 13 § 1 kk na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 284 § 2 kk na karę roku pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 286 § 1 kk na karę 10

miesiące pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 278 § 1 kk na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 284 § 2 kk na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 286 § 2 kk w zw. z art. 13 § 1 kk na karę roku pozbawienia wolności, które to kary połączono i wymierzono karę łączną 3 lat pozbawienia wolności, orzeczono obowiązek naprawienia szkody, o dowodach rzeczowych i o kosztach postępowania.(Przy czym z 17 przypisanych przestępstw 8 zostało popełnionych przed 1 lipca 2015 r. – uwaga SN);

3. Sądu Rejonowego w Brzegu z dnia 4 lipca 2017 roku, w sprawie o sygn. akt II K 266/16, za przestępstwo z art. 284 § 2 kk (popełnione w dniu 24 września 2015 r. – uwaga SN) na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczono obowiązek naprawienia szkody i o kosztach postępowania;

4. Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu z dnia 17 sierpnia 2016 roku, w sprawie o sygn. akt XII K 375/16, za przestępstwo z art. 284 § 2 kk (popełnione w dniu 17 października 2015 r. – uwaga SN) na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 2 lat, orzeczono dodatkowe obowiązki i o kosztach postępowania; przy czym postanowieniem Sądu Rejonowego dla Wrocławia- Fabrycznej we Wrocławiu z dnia 5 czerwca 2017 roku w sprawie o sygn. akt XII 2Ko 1401/17 zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszanej w sprawie XII K 375/16;

5. Sądu Rejonowego w Opolu z dnia 10 października 2016 roku, w sprawie o sygn. akt II K 674/16, za przestępstwo z art. 284 § 2 kk (popełnione w dniu 12 lutego 2015 r. – uwaga SN) na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 286 § 2 kk na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, które to kary połączono i wymierzono karę łączną roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 2 lat, orzeczono dodatkowe obowiązki i o kosztach postępowania; przy czym postanowieniem Sądu Rejonowego w Opolu z dnia 23 sierpnia 2017 roku w sprawie Ko 1376/17 zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszanej w sprawie II K 674/16;

6. Sądu Rejonowego w Koszalinie z dnia 19 stycznia 2018 roku, w sprawie o sygn. akt II K 649/17, za przestępstwo z art. 286 § 1 kk (popełnione w okresie od 31

marca 2017 r. do 6 kwietnia 2017 r. – uwaga SN) na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczono obowiązek naprawienia szkody i o kosztach postępowania;

7. Sądu Rejonowego w Kołobrzegu z dnia 5 lutego 2018 roku, w sprawie o sygn. akt II K 526/17, za ciąg przestępstw z art. 91 § 1 kk w zw. z art. 278 § 1 kk na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, za ciąg przestępstw z art. 91 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk (przy czym wszystkie trzy czyny zostały popełnione przed 1 lipca 2015 r. – uwaga SN) na karę roku pozbawienia wolności, które to kary połączono i wymierzono karę łączną roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczono obowiązek naprawienia szkody, o dowodach rzeczowych i o kosztach postępowania;

8. Sądu Rejonowego w Brzezinach z dnia 28 lutego 2018 roku, w sprawie o sygn. akt II K 423/16, za przestępstwo z art. 286 § 1 kk (popełnione w dniu 19 maja 2015 r. – uwaga SN) na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczono obowiązek naprawienia szkody i o kosztach postępowania;

9. Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 28 czerwca 2016 roku, w sprawie o sygn. akt II K 168/16, za przestępstwo z art. 286 § 1 kk (popełnione w dniu 20 maja 2015 r. – uwaga SN) na karę 10 miesięcy pozbawiania wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 3 lat, orzeczono obowiązek naprawienia szkody i o kosztach postępowania; przy czym postanowieniem Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 11 maja 2018 roku w sprawie o sygn. akt II Ko 771/18 zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszanej w sprawie II K 168/16;

10. Sądu Rejonowego w Nowej Soli z dnia 27 października 2016 roku, w sprawie o sygn. akt II K 535/16, za przestępstwo z art. 284 § 2 kk (popełnione w okresie od 2 do 16 grudnia 2014 r. – uwaga SN) na karę roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 3 lat, orzeczono obowiązek naprawienia szkody i o kosztach postępowania; przy czym postanowieniem Sądu Rejonowego w Nowej Soli z dnia 17 maja 2018 roku w sprawie II Ko 994/18 zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszanej w sprawie II K 535/16;

11. Sądu Rejonowego w Kamiennej Górze z dnia 23 czerwca 2016 roku w sprawie o sygn. akt II K 245/16 za przestępstwo z art. 278 § 1 kk (popelnione w dniu 29 stycznia 2016 r. – uwaga SN) na karę 3 miesięcy pozbawiania wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 2 lat próby, orzeczono obowiązek naprawienia szkody i o kosztach postępowania; przy czym postanowieniem Sądu Rejonowego w Kamiennej Górze z dnia 12 czerwca 2018 roku w sprawie II Ko 147/18 zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszzonej w sprawie II K 245/16;

12. Sądu Rejonowego w Choszcznie z dnia 5 października 2018 roku, w sprawie o sygn. akt II K 323/18, za przestępstwo z art. 284 § 2 kk (popelnione w okresie od marca 2014 r. do 19 maja 2014 r. oraz w dniu 1 kwietnia 2014 r. – uwaga SN) na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 270 § 1 kk na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności, które to kary połączono i wymierzono karę łączną 9 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczono obowiązek naprawienia szkody i o kosztach postępowania;

13. Sądu Rejonowego w Sopocie z dnia 13 grudnia 2018 roku, w sprawie o sygn. akt II K 444/17, za przestępstwo z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk (popelnione w dniu 18 marca 2017 r. – uwaga SN) na karę 9 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 278 § 1 kk na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, które to kary połączono i wymierzono karę łączną roku pozbawienia wolności, orzeczono obowiązek naprawienia szkody i o kosztach postępowania;

14. Sądu Rejonowego dla Warszawy-Żoliborza w Warszawie z dnia 6 marca 2019 roku, w sprawie o sygn. akt III K 692/18, za przestępstwo z art. 286 § 1 kk (popelnione w dniu 21 maja 2015 r. – uwaga SN) na karę 7 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczono o kosztach postępowania;

15. Sądu Rejonowego w Koszalinie z dnia 13 czerwca 2019 roku, w sprawie o sygn. akt X K 233/19, za przestępstwo z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 12 § 1 kk na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 278 § 1 kk w zw. z art. 12 § 1 kk na karę roku pozbawienia wolności (przy czym wszystkie przestępstwa zostały popelnione po dniu 1 lipca 2015 r. – uwaga SN) które to kary

połączono i wymierzono karę łączną roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczono obowiązek naprawienia szkody i o kosztach postępowania;

16. Sądu Rejonowego w Nowej Soli z dnia 2 sierpnia 2016 roku, w sprawie o sygn. akt II K 650/16, za przestępstwo z art. 286 § 1 kk (popelnione od 11 do 16 marca 2016 r. – uwaga SN) na karę roku i 4 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym, orzeczono obowiązek naprawienia szkody i o kosztach postępowania;

17. Sądu Rejonowego w Zgorzelcu z dnia 17 października 2016 roku, w sprawie o sygn. akt II K 788/16, za przestępstwo z art. 284 § 2 kk na karę 10 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym, orzeczono o kosztach postępowania;

orzekł:

1. na podstawie art. 91 § 2 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k., po uprzednim rozwiązaniu kar łącznych pozbawienia wolności orzeczonych wobec skazanego J.D. w wyrokach opisanych w części wstępnej wyroku łącznego w punktach 3, 6, 10, 13, 15, 20, 21 i 23, połączył skazanemu J. D. jednostkowe kary pozbawienia wolności orzeczone w wyrokach opisanych w części wstępnej wyroku łącznego, tj. w wyrokach szczegółowo wymienionych w punktach 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 i 23 oraz karę łączną pozbawienia wolności orzeczoną w wyroku opisanym w części wstępnej wyroku łącznego w punkcie 8 i wymierzył skazanemu J. D. karę łączną 8 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności,

2. na podstawie art. 85 k.k. w zw. z art. 86 § 1 i 3 k.k. połączył skazanemu J. D. jednostkowe kary ograniczenia wolności orzeczone w wyrokach opisanych w części wstępnej wyroku łącznego, tj. w sprawach wymienionych w punktach 9, 24 i 25 i wymierzył skazanemu karę łączną roku i 10 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesiąca,

3. na podstawie art. 577 k.p.k. zaliczył skazanemu J. D. na poczet orzeczonej w punkcie I wyroku łącznego kary łącznej pozbawienia wolności okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu z dnia 22 lipca 2016 roku, w sprawie o sygn. akt II K 434/16, od 21 marca 2016 roku godz. 16:30 do 22 lipca 2016 roku,
4. na podstawie art. 576 § 1 k.p.k. pozostawił do odrębnego wykonania pozostałe rozstrzygnięcia zawarte w połączonych wyrokach,
5. na podstawie art. 572 k.p.k. umarzył postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego wobec skazanego J. D. w pozostałym zakresie, tj. w zakresie kar orzeczonych w wyrokach opisanych w części wstępnej wyroku łącznego w punktach 1 i 2,
6. zasądził na rzecz adwokata P. P. wynagrodzenie w wysokości 265,68 zł brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu J. D. z urzędu,
7. zwolnił skazanego w całości od obowiązku zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Powyższy wyrok został zaskarżony apelacją przez obrońcę z urzędu skazanego J. D.. Obrońca zarzucił:

I. na podstawie art. 438 pkt 1a kpk obrażę przepisów prawa materialnego tj.:

1. art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks Kamy oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 4 § 1 kk poprzez jego niezastosowanie,
2. art. 85 zw. z art. 86 kk w brzmieniu przed 1 lipca 2015 r. poprzez ich niezastosowanie,
3. art. 85 § 1 kk poprzez jego zastosowanie i nieobjęcie wyrokiem łącznym kar orzeczonych wyrokami wskazanymi w punkcie 1 i 2,
4. art. 92 kk w brzmieniu sprzed 1 lipca 2015 r. poprzez jego niezastosowanie,

5. art. 4 § 1 kk w zw. z art. 86 § 1 kk w brzmieniu sprzed 1 lipca 2015 poprzez jego niezastosowanie,

6. art. 63 § 1 kk w zw. z art. 577 kpk poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i niezaliczenie na poczet kary łącznej pozbawienia wolności wszystkich okresów rzeczywistego pozbawienia wolności,

7. art. 85 § 1 kk poprzez uwzględnienie w zaskarżonym wyroku łącznym kary nieistniejącej tj. orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Kamiennej Górze z dnia 16 czerwca 2016 w sprawie II K 245/16,

8. art. 85 § 2 kk w zw. z art. 572 kpk poprzez jego zastosowanie i umorzenie postępowania co do wyroków z punktu 1 i 2,

II. na podstawie art. 438 pkt 2 kpk naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć wpływ na treść wyroku tj.:

1. art. 577 kpk poprzez zaniechanie wskazania wszystkich okresów pozbawienia wolności, które winny być zaliczone na poczet wymierzonej kary łącznej,

2. art. 572 kpk poprzez umorzenie postępowania co do wyroków z punktu I i II,

1. na podstawie art. 438 pkt 3 kpk błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, którym mógł mieć wpływ na treść orzeczenia:

1. polegający na pominięciu faktu, że kara orzeczona wyrokiem Sądu Rejonowego w Kamiennej Górze z dnia 16 czerwca 2016 w sprawie II K 245/16 w wymiarze 3 miesięcy pozbawienia wolności została zamieniona na karę 30 dni aresztu,

2. niezasadnym przyjęciu, że J. D. pomimo pozytywnej opinii z zakładu karnego, prezentuje lekceważący stosunek do obowiązujących norm prawnych oraz wyroków sądów, a tym samym brak jest podstaw do przyjęcia wobec skazanego zasady absorpcji

3. polegający na przyjęciu, że suma kar orzeczonych wobec skazanego J. D. wynosi 33 lata i 9 miesięcy, co doprowadziło do orzeczenia kary rażąco niewspółmiernej, albowiem kara orzeczona wyrokiem Sądu Rejonowego w Kamiennej Górze z dnia 16 czerwca 2016 w sprawie II K 245/16 w wymiarze 3 miesięcy pozbawienia wolności została zamieniona na karę 30 dni aresztu

1. na podstawie art. 438 pkt 4 kpk:

1. rażącej niewspółmierności orzeczonej kary pozbawienia wolności w wymiarze 8 lat i 6 miesięcy, podczas gdy adekwatne i spełniające wszystkie cele kary będzie orzeczenie dwóch kar łącznych jednej w wymiarze 5 lat pozbawienia wolności i drugiej w wymiarze roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności

1. rażącej niewspółmierności orzeczonej kary ograniczenia wolności w wymiarze roku i 10 miesięcy, podczas gdy adekwatne i spełniające wszystkie cele kary będzie orzeczenie kary roku i 4 miesięcy ograniczenia wolności.

Wyrokiem z dnia 2 lipca 2020 r., w sprawie V Ka 393/20, Sąd Okręgowy w Koszalinie:

1. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. uchylił rozstrzygnięcie o wymiarze kary łącznej z punktu I,

2. z podstawy wymiaru kary łącznej wyeliminował wyrok opisany w punkcie 19 (wyrok Sądu Rejonowego w Kamiennej Górze z dnia 16 czerwca 2016 w sprawie II K 245/16) i w tym zakresie umarzył postępowanie o wydanie wyroku łącznego,

1. orzekł nową karę łączną w wymiarze 8 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności,

1. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy,

1. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. P. kwotę 200 zł tytułem obrony z urzędu skazanego w postępowaniu odwoławczym,

2. zwolnił skazanego od obowiązku zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Od powyższego wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie skargę kasacyjną wniósł obrońca z urzędu skazanego J. D.. Zarzucił temu orzeczeniu rażące naruszenie przepisów prawa procesowego mające istotny wpływ na treść orzeczenia art. 433 § 2 kpk poprzez nierozważenie w sposób należyty zarzutów podniesionych w apelacji tj.: obrazy przepisów prawa materialnego:

1. art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks Karny oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 4 § 1 kk poprzez jego niezastosowanie,

1. art. 85 kk zw. z art. 86 kk w brzmieniu przed 1 lipca 2015 r. poprzez ich niezastosowanie,

2. art. 85 § 1 kk poprzez jego zastosowanie i nieobjęcie wyrokiem łącznym kar orzeczonych wyrokami wskazanymi w punkcie 1 i 2,

3. art. 92 kk w brzmieniu sprzed 1 lipca 2015 r. poprzez jego niezastosowanie,

4. art. 4 § 1 kk w zw. z art. 86 § 1 kk w brzmieniu sprzed 1 lipca 2015 poprzez jego niezastosowanie,

1. art. 63 § 1 kk w zw. z art. 577 kpk poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i niezaliczenie na poczet kary łącznej pozbawienia wolności wszystkich okresów rzeczywistego pozbawienia wolności,

1. art. 4 § 1 kk w zw. z art. 86 § 1 kk w brzmieniu sprzed 1 lipca 2015 poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że maksymalna kara łączna pozbawienia wolności wobec skazanego wynosi 20 lat.

Obrońca sformułował w kasacji również zarzuty rażącej obrazy prawa materialnego, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o zmianie ustawy Kodeks karny poprzez jego błędną wykładnię oraz art. 4 § 1 kk w zw. z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o zmianie ustawy Kodeks karny.

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 2 listopada 2020 r., wydanego w

sprawie II Ka 393/20, oraz wyroku Sądu Rejonowego w Koszalinie z dnia 17.06.2020 r., sygn. II K 878/19, i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji. W kasacji sformułowany został alternatywny wniosek uchylenia wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie i przekazania sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania. Obrońca wniósł również o zasądzenie na jego rzecz kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

W odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna i jako taka podlega uwzględnieniu.

Sąd Okręgowy w Koszalinie nie rozpoznał w prawidłowy sposób podniesionego w apelacji zarzutu naruszenia art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks Kamy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz.396) w zw. z art. 4 § 1 kk poprzez jego niezastosowanie, co miało istotny wpływ na treść orzeczenia. Pozostałe zarzuty kasacyjne dotyczące naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego stanowią konsekwencję owego opisanego w pierwszym zarzucie naruszenia wcześniej wymienionych przepisów.

Zgodnie ze stanowiskiem zajęтым przez Sąd Okręgowy w Koszalinie przepisy przejściowe zawarte w przywołanej ustawie z dnia 20 lutego 2015 roku wyłączają w oparciu o regułę specjalności zastosowanie art. 4 § 1 k.k. Dlatego, w ocenie tego Sądu, Sąd Rejonowy w Koszalinie prawidłowo zastosował w przedmiotowej sprawie przepisy Kodeksu karnego dotyczące kary łącznej, które obowiązywały od 1 lipca 2015 r. Co więcej, zdaniem Sądu Okręgowego w sprawach o wydanie wyroku łącznego art. 4 § 1 k.k. co do zasady nie ma zastosowania.

Odnosząc się do tego stanowiska, należy przede wszystkim zauważyć, że z zakresu stosowania art. 4 § 1 k.k. nie zostało wyłączone orzekanie co do kary łącznej. Kara łączna stanowi niewątpliwie instytucję prawa karnego materialnego, stąd też i jej orzekanie winno być rozpatrywane przez pryzmat reguły

intertemporalnej zawartej w art. 4 § 1 k.k. Ta zaś nakazuje w wypadku, gdy w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia przestępstwa, stosować ustawę nową, chyba że ustawa obowiązująca poprzednio jest względniejsza dla sprawcy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2014 r., V KK 211/14, Lex nr 1483588). Odnosi się to również do kary łącznej orzekanej w wyroku łącznym. Taka wykładni art. 4 § 1 k.k. znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 7 listopada 2014 r., II KK 284/14 (OSNKW 2015, z. 3, poz. 27), stwierdził, że: „Ocena względności ustaw w wyroku łącznym - w myśl art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 89 § 1 k.k. i w zw. z art. 89 § 1a k.k. - musi być ujmowana w odniesieniu do kategorii zbiegu przestępstw, a więc do wszystkich przestępstw, które objęte poszczególnymi wyrokami spełniają warunki do orzeczenia kary łącznej po myśli art. 85 k.k.” Tym samym, wbrew stanowisku, które zajął Sąd Okręgowy w Koszalinie, art. 4 § 1 k.k. może znaleźć zastosowanie do orzekania w wyroku łącznym kary łącznej, o ile brak jest przepisu o charakterze przejściowym wyłączającym jego zastosowanie.

Przepisem o takim charakterze przewidzianym w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw jest jej art. 19 ust. 1, zgodnie z którym, przepisów rozdziału IX Kodeksu karnego, w brzmieniu nadanym ustawą z 20 lutego 2015 r., nie stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, chyba że zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy. Nadmieniona regulacja wyłącza tylko zatem stosowanie ustawy nowej, pomimo orzekania kary łącznej w czasie obowiązywania tejże nowej ustawy, jeżeli podlegające łączeniu kary zostały prawomocnie orzeczone przed dniem wejścia w życie nowej ustawy. Nie oznacza to jednak, że - *a contrario* - w sytuacji, gdy łączone są kary prawomocnie orzeczone po wejściu w życie ustawy, zawsze stosuje się ustawę nową i nie ma już możliwości zastosowania ustawy uprzednio obowiązującej na podstawie art. 4 § 1 k.k. Przepis art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. nie dotyczy wszak łączenia kar prawomocnie orzeczonych po jej wejściu w życie. W takiej sytuacji znajduje więc zastosowanie art. 4 § 1 k.k., a zatem tym samym zachodzi potrzeba oceny, które przepisy są dla sprawcy względniejsze, a następnie zastosowania tych przepisów.

W orzecnictwie dotyczącym wykładni art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. Sąd Najwyższy podkreślił obowiązek stosowania art. 4 § 1 k.k. i badania, które przepisy są dla sprawcy względniejsze, gdy zachodzi potrzeba połączenia kar prawomocnie orzeczonych przed wejściem w życie wspomnianej nowelizacji i po jej wejściu w życie. Orzecznictwo to dotyczy zatem sytuacji, o której mowa w art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. *in fine*. W postanowieniu z dnia 15 marca 2018 r., IV KK 137/18 (Lex nr 2498039) Sąd Najwyższy stwierdził, że: „Zasada sformułowana w art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw wyłącza stosowanie art. 4 § 1 k.k. tylko wówczas, gdy wszystkie kary objęte postępowaniem o wydanie wyroku łącznego zostały prawomocnie orzeczone do dnia 30 czerwca 2015 r., w sytuacji natomiast, gdy co najmniej jeden wyrok uprawomocnił się po dniu 30 czerwca 2015 r. - przepis art. 4 § 1 k.k. będzie mieć zastosowanie. Jeżeli zatem przedmiotem łączenia jest kara (kary) prawomocnie orzeczona po 30 czerwca 2015 r. oraz kara (kary) prawomocnie orzeczona przed tą datą, to Sąd winien rozstrzygnąć na podstawie art. 4 § 1 k.k., czy stosować przepisy rozdziału IX. Kodeksu karnego w nowym brzmieniu, czy też w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lipca 2015 r.”

W związku z tym można stwierdzić, że art. 4 § 1 k.k. tym bardziej znajduje zastosowanie w razie orzekania kary łącznej, gdy wszystkie podlegające łączeniu kary za przestępstwa popełnione przed wejściem w życie ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. zostały prawomocnie orzeczone po jej wejściu w życie. Jak trafnie podkreślają komentatorzy art. 19 nadmienionej ustawy nowelizacyjnej, „(...) przepisy rozdziału IX w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2015 r. mogą niekiedy znaleźć zastosowanie również do łączenia takiego zbioru kar, z których wszystkie zostały orzeczone już po 30 czerwca 2015 r. Nieprzekraczalną granicę dla stosowania przepisów dotychczasowych wyznaczają dopiero stany faktyczne, w których wszystkie przestępstwa, za które wymierzono kary podlegające łączeniu, zostały popełnione po wejściu w życie noweli z dnia 20 lutego 2015 r.” (J. Majewski, Komentarz do niektórych przepisów ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, w: Kodeks karny. Komentarz do zmian 2015, Lex 2015, teza 8 do komentarza art. 19 ustawy).

Dlatego przyjęcie przez Sądy obu instancji, że w sytuacji, gdy łączeniu podlegają kary prawomocnie orzeczone po wejściu w życie nadmienionej ustawy nowelizacyjnej (także) za przestępstwa popełnione przed jej wejściem w życie, wykluczone jest zastosowanie przepisów dotyczących kary łącznej obowiązujących przed nowelizacją z dnia 20 lutego 2015 r. stanowiło wyraz nietrafnej wykładni art. 19 ust. 1 nadmienionej ustawy nowelizacyjnej w zw. z art. 4 § 1 k.k.

Do tego, stosownie do możliwości przewidzianej w art. 436 kpk w zw. z art. 518 kpk – należało ograniczyć rozpoznanie kasacji, bowiem w tym zakresie jest to wystarczające do wydania orzeczenia, a rozpoznanie pozostałych zgłaszanych zarzutów - w tej stwierdzonej sytuacji – byłoby przedwczesne. Tym bardziej, że sprowadzają się one do podważania decyzji o niezastosowania przepisów Kodeksu karnego dotyczących kary łącznej w brzmieniu sprzed nowelizacji z dnia 20 lutego 2015 r.

Z tego powodu konieczne było uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Ponownie procedując Sąd Okręgowy będzie miał na względzie powyższe wnioski i spostrzeżenia, bacząc przy tym i na to, iż wprawdzie wszystkie z wymienionych w części wstępnej 25 wyroków (stanowiących przedmiot niniejszego postępowania) zostały wydane po dniu 1 lipca 2015 r., niemniej jednak nie wszystkie przestępstwa w nich prawomocnie przypisane skazanemu zostały popełnione przed 1 lipca 2015 r. Nadto Sąd ten także rozważy znaczenie dla procedowania wobec skazanego w przedmiocie wydania wyroku łącznego nowelizacji, która nastąpiła ustawą z 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz.U. z 2020 r., poz. 1086) w zakresie warunków orzekania kary łącznej oraz przewidzianym w jej art. 81 ust. 1 i 2 częściowym wyłączeniu stosowania art. 4 § 1 kk w odniesieniu do orzekania kary łącznej w wyroku łącznym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2021 r., I KZP 2/21).

To odnotowując trzeba raz jeszcze wyeksponować, że skoro do ograniczenia stosowania przepisu art. 4 § 1 kk do kary łącznej orzekanej w wyroku łącznym konieczna jest interwencja ustawodawcy, to nie ma wątpliwości, że w braku takiej interwencji reguła z art. 4 § 1 kk znajduje pełne zastosowanie przy orzekaniu tej kary także w wyroku łącznym.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[as
at]